

สุรสุสดีนิต

ปฐโม ภาค

ปณามคาถา

๑. มุขมहा ภควนตสฺส,
สฺคนธกมล สภา;
สยชาติ อุตตม วาณิ,
วนทามิ วิตตมานสาฯ
๒. สมบุณฺธิโฏฐ รจิสฺสามิ,
ทเกษน ราชมนฺดินา;
นาเมน สเนตน,
นิตฺติ โลกหิตาวห;
สาलगการ โสปเทส,
นาเมนาหํ สุรสุสดีฯ
๓. เปกฺขนตฺวิม นิตฺติ สนฺตา,
มณฺชฺสุรฺกขสนฺนิภ;
นาโนปเทสสํปฺนณ,
สทตฺถกฺุสลา สทาฯ

สุรสติบัณฑิต

๑. กตญญตา จ สจจญจ,
โลกสारा हि ते तुवे;
โลกापि तेहि दिग्वन्ति,
रगुल्लं अकंसु अस्सरा

๒. กากาจ ทุชชนา โลเก,
มสิฏฐาว สพพทา;
อิกุล्लं คุณं नासยन्ति,
เต वे โลกสส เวนินา

มิกานัง สิงคาลอ อโนต,
ปกขินัน ปน วายโส

อการณเวรี โหนติ,
มจจันณัง อีวรา ยถา;
คณินัน สชชชานญจ,
ทุชชนา นิจจเวรีโน

๓. สิริ โภโณต สุปโปเสถ,
สิริ มุลา हि सम्पत्ता;
สิริย อธิ โชตนन्ति,
สิริ सा सम्पत्तिरुत्तिกา

๔. มุสา ตโมกรา โลเก,
สจจं มีทิตการก;
มุสาตเมน ทุกขนन्ติ,
สจจายาส สชชนन्ติเว

สุวิขานัง สิงคาลานัน,
สกุณนญจ วสสิต;
มนุสสวสสิต ราช,
ทพพิชานตรัม ตโต

๕. กปโปคคิสทิสสา อัสสา,
ฉาเปติ สพพสมปท;
มุตตา กปโปเมโว,
โรเปติ สพพสมปท

๖. ยถา อสนธิรา อมภา,
อัสราสิมहि อสสิตา;
ตเถว กปิจิตตานัน,
กมมนตา จญจลงคตา

หลิทุทิตราศํ กปิจิตตํ;
ปฺริสํ ราควิราคินํ,
เอทิสํ ดาต มาเสวิ;
นิมมนุสฺสมปิ เจ สียาฯ

๗. [ก]ปฺปผจฺมปิ จิตตปฺตติ,
สกวณฺณน มชฺชิโต;
วิกุกฺกมํ ปุปฺผโต ปุปฺผํ,
นสฺสาคารํ น สงฺคโมฯ

[ข]

กปิปฺปิลิกา ทพฺพณฺณปิ,
สมคฺคาจ ปฺรกกมา;
มา โหถ ปุปฺผจฺมพิว,
โหถ โว ปจฺจิกา ยถาฯ

๑. เย มรณฺติ กิํพันฺดา เต,
สฺวานา อโณญฺญณฺโมทิตา;
ทิสฺวาน จณฺฏิตํ ฆตฺตํ,
สีฆเวรี วิหิสฺราฯ

๒. ตเถเกปิ ชนา ทานิ,
สมคฺคา โณญฺญณฺโมทิตา;
ธนฺเหตุ วิหิสฺนติ,
ธีรตฺถ สีฆเวริกาทฯ

๓. วสเนตฺ เหมเนตฺ คิเมห;
เนว ตาลา วิเสสีโน;
ถิรจิตฺตา ชนา สนฺตา;
สฺขทฺเกษสฺ นิจฺจลาฯ

๑๐. ยถา ปวณฺณมานมฺหิ,
สฺสฺจ ติณฺณฺติ เคนฺจเก;
อปฺปวณฺณ ญมฺยํ เสติ,
ตเถว เคนฺจโก ชโนฯ

๑๑. อคฺฆาเปตํ นสฺโกกนฺติ,
กาลญฺหิ กาลิกา ชนา;
วชิราทญฺจ สโกกนฺติ,
เตน กาโล อนคฺฆโกฯ

๑๒. [ค]สฺสโน ทิ ทิฆทฺธาโน,
สาร์สาร์ สฺคนฺธิโก;

นิคฺคโนธ เตวว นิสฺสาโร,
ทึมฺมทฺธานปิ สิมฺพลีฯ

[ข]

ตเถเวเก ชนา โลเก,
ทึมฺมทฺธานา สฺสํสํกา;
นิสฺสํสรา เกจิ เพคฺคว,
ทึมฺมทฺธานาปิ โคยถาฯ

๑๓. อุปกาโร จาปกาโร,
ยสฺมึ คจฺจติ นฏฺฐตฺ;
ปาสาณหทยสฺสสฺส,
ชีวตีตฺยา ภิธามฺธาฯ

ปสาโท นิปฺพลโย ยสฺส,
โกโปจํปิ นีรตฺถโก;
น ตํ สงฺกนฺตํ มิเจจฺจย,
ถึปฺมว นปฺปสํกฯ

๑๔. อุปจาโร หิ กาทโปพ,
น ยาว โสหํ ภเว;
อุปจาโร สฺมิตฺตมฺหิ,
มายา จ โหติ โกฏฺฐลํฯ

๑๕. กเมน อคฺคโต อุจฺจุ,
รโส สาทุตโร ยถา;
ตเถว สฺมิโตต โลเก,
ทุมฺมิโตต ปน เนทิสฺสฯ

๑๖. โสการาติ ปรีตฺตาณํ,
วิสฺสาสปีติภาชนํ;
รตนาภีรตํ อีเจจ,
สฺมิตตํ อภฺขรตฺตยํฯ

๑๗. ทมฺปตฺตีนํ สฺมิตฺตานํ,
มุขํ อโณญฺญญทปฺปณํ,
สฺสฺเช สฺสํ ทุเกช ทุภฺชํ,
ปฏฺฐิจฺฉาเยว ทปฺปณฺเฯ

กถํ นฺ ตาสํ หทยํ,
สฺขรราวต อิตฺถิโย;
ยาสามิเก ทุภฺชิตมฺหิ,
สฺขมิจฺฉนฺติ อตฺตโนฯ

๑๘. นิวัตถจ ปุเร กตวา,
มานํ กตวาน ปจจโต;
สกตถํ ธารเย ธีโร,
อตถภโณช หิ มพฺพิตาฯ

๑๙. ปุเรจารํ สติํ กตวา,
สทฺธํ กรายย ปจจโต;
ตฺรํ น สทฺทเห ธีโร,
สีขสโทธ หิ มนฺทโกฯ

๒๐. วเน ๐.๐๐๙๙ พหุณี กฏฺฐานิ;
ทูลลภํ รตตจฺจนฺทํ;
ตถา ชนา พหุ โลเก;
ปฺมา ชโณญฺ สทูลลโกฯ

๒๑. ตินกฏฺฐปฺลาเสหิ ;
สุเกชหิ ทยฺหเต วณํ;
เอตาทีหิ อสาเรหิ;
โลโก ชเนหิ ทยฺหเตฯ

๒๒. อโนตฺวเสส ติมาสมฺหิ,
ปฺญญกเมมน โมทิตา;
สขํ วสีสุ ปฺราณา,
พฺพุตฺตาสนฺนมาภาฯ

๒๓. มิคมเทน เอเกน,
ตํ วณํ สุรภิกฺคนฺธิกํ;
ตถา ชเนน ตํ รฏฺฐํ,
คณินา หิ สีริมตาฯ

สรีรํ ขณวิทฺธสี,
กปฺปนฺตฏฺฐายินิ คณาฯ

๒๔. ขรานํ สีหพฺยคฺขานํ,
สงฺคโม โน หิสพฺพทา;
ตเถว พฺยคฺขจิตฺตานํ,
สชาติกา ขโยนตาฯ

๒๕. สก สาธูปิ โน สาธู,
โย เจณญฺ ทฏฺฐการโก;
พหุณํ สาธู ปาเยน,
ส เว สาธูติ วุจฺจเตฯ

๒๖. พหุทเก สมฺเททฺทปิ,
ชลํ นเตถว ปาตเว;

ขุททกเก ขตกุปมहि,
สาห์ อตถิ พหุ ทกัฯ

๒๗. มา สีฆัง วิวเรยยาถ,
นินทิตถจ ปสัสีต;
มุขณหิ โว กถาทวารัง,
นिरุเนธยยาถ สพพทาฯ

๒๘. มา สีฆัง วิวเรยยาถ,
จกขุ โว ทสสีต ปิย;
สณิกณหิ ปิยลาภัง,
ธนลาภัง ตูรํ กเรฯ

๒๙. อนารโมภ หิ กมมานัง,
ปฐมํ พุทฺธิลกฺขณัง;
นิฏฺฐจฺจคตํ อารทฺธสฺส,
ทฺติยํ พุทฺธิลกฺขณํฯ

อสเมกฺขิตกมฺมนตํ ,
ตฺริตาภินิปาตินัง;
सानิ กมฺมานิ ตเปปนฺติ,
อุณ्हํ วโฆณฺหํ มุเขฯ

๓๐. อผลานิ ทฺรุตานิ,
ชนตา นินทิตานิ จ;
อสุกฺยานิ จ กมฺมานิ,
นารเกถ วิจกฺขणेฯ

๓๑. อตฺติวิโรธกิตานํ ,
สงฺกิตานํ ปเท ปเท;
ปรปฺปวาทตาसानํ,
ทฺูรโต ยนฺติ สมฺปทาฯ

สทฺทมตฺตํ น เกตพฺพํ,
โลโก สทฺทสฺส โคจโร;
โย จ สทฺทปฺริตฺตาโส,
วเน ภนฺตมิโค หิ โสฯ

๓๒. ทฺวินนํ ตณฺฑุลณฺฐานํ,
วิเสโส สฺสญฺจ ขายติ;
รณฺธิโตปิ สินฺนิทฺธ โน,
อุโส วิรสมารุโส;
ตณฺฑุลํ สินฺนิทฺธํ รสํ,
เอวํ โลเกปิ ญายเตฯ

๓๓. เอรณฺฑํ นิสฺสิตา วลฺลํ,
รฺหเต กิํ ยถาพลํ;
มหาสาละํ สฺนิสฺสาय,
รฺหเต พฺรหฺตํ คตาฯ

๓๔. เมตฺตา หิ สีมฺสเมภทา,
ปฺกฺขปาต วิฆาติกา;
ปฺกฺขปาเตน ทฺกฺขนฺตํ,
นิปฺปโกข วสเต สุขํฯ

๓๕. นรา ปญฺญา จ ลงฺการา,
ยถาลฺลาเน นิยุชฺชเร;
โน หิ จุฬามณิ ปาเท,
ปาตุกา จ สิริปริฯ

อุกฺกุณฺเฐ สุร มิจฺฉนฺตํ;
มนฺตีสฺส อกฺตุลํ;
วียญฺจ อนฺนปानมฺหิ;
อเตถ ชาเต จ ปณฺทิตํฯ

๓๖. ปมาโท หิ ตโม โลเก,
กาโล โจโร ภยานโก;
กายเคหํ พหุจฺจุทํ,
กาลโจรสฺส โจริตํฯ

๓๗. จญฺจโล กาลทาโส หิ,
ธิตฺติมา กาลอิสฺสโร;
กาลิสฺสโร รณฺทิสฺสรํ,
อติวตฺตติ สพฺพโสฯ

๓๘. วิลฺลปฺปนฺติ ๘ ธนํ เอเก,
กาลเมเก อนेกฺขกา;
เตสฺส กาลวิโลปาว,
ภยานกา ติกฺกฺขพฺพาฯ

๓๙. รณฺญา รณฺทฺหิตํ กตฺตา,
รโณญฺ หิตํ ชเนหิ เว;
เทโสส อตฺตหิตํ ทสฺสี,
คารโยห กิณฺนุ การโกฯ

อตฺตทตฺถํ ปรเตถน;
พฺพนาปี น หาปเยฯ

๔๐. ยสฺส อุปกาโร ทิโนน,

อุปการํ ทเท ปฺน;
ตโต ปการํ นิเจฉยฺย,
กตญฺญ ทูลลโก อิทํ

สจฺจํ กิเรว มาหํสุ,
นรา เอกจฺจียา อิทํ;
กญฺฐํ นิปลวิตํ เสโยย,
นเดวเว กจฺจโย นโร

๔๑. การุโก สกปญฺญาย,
มหคฺฆํ ทารุกํ กเร;
ตถา ชโนปิ อุตตานํ,
มหโคฆ โลกมานิโต

๔๒. อปฺปโคฆํ หิ อโย เหม,
มหคฺฆํ จินฺทเต ยถา;
นิคฺคโณ สคฺคํ โลเก,
อลกฺขิจํ สิริํ ตถา

สุรສສຕီນິຕិ

พุดิโย ภาโค

๑. ธนສສ ทຸພຸພິຣ໌ ກິຈຈ໌,
ປາເປຕີ ອຸຸນຸນຕ໌ ຣຸນີ;
ອຣຸນີ ໂອຸນຕ໌ ໂລເກ,
ສຸຍຈີເນ ເຕນ ຕ໌ ຣຸນ໌

๒. ວຸຸຸຸເຕ ສຕຕ໌ ສີໝ໌,
ກາລຈກກ໌ ອວາຣິຕ໌;
ເຕນ ໝູ໌ ທີນ໌ ມາໂສ,
ວໂສສ ກວຕຸຍ ຈີຣໂຕ

๓. ສຕຕຸນາ ນ ທີ ສເນຣຍຍ,
ເອກທາ ໂສ ກຍ໌ ກໂຣ;
ສຸຕຕຕມປີ ປານີຍ໌,
ສມຍເຕ ນຸ ປາວກ໌

๔. ວິຸຸຸ ປກຕ໌ ໂຍ ທີ,
ວິກຕ໌ ປຸນ ຄຈຈຕີ;
ສາເວນ ອາກາເນ,
ວິປປລລາສ໌ ສ ຄຈຈຕີ;
ສ໌ສຸມາຣ ຄຕາ ໂຄຣາ,
ຍຄາ ຄີ ປຸມເວສິກາ

๕. ปกขั ลทธาน อุเททนต์,
อุปจิกา หิ วมมิกา;
นิกขนตา มรณั ยนต์,
อุปปตา นิปปตัง คตาฯ
๖. สพพปัยสส ทเชชย,
นิเสสสํ ปิยมานสํ;
สทฐาจิตตํ ตุ โน วิญญ,
สทฐายิกอ ปกขลิตาฯ
๗. สโกกติ ลงฆิตุ พยามํ,
มหัสสาเหน โย หิ โส;
ตททตมํ อนุสสาเหน,
โนสสาโห เตสสุ โภมิโต;
มหัสสาโห ทุโกข โลเก,
อนุสสาโห สทา สุโขฯ
๘. ทุกขมํ อุกขมโนต โย,
ปิฏฐิการิจ ทุกกรํ,
กทา ลเภย โส โลเก,
สุขมํ สุกกรํ มุธา;
ปจจกขณหิ โส กเรย,
ทุกขมญจาปี ทุกกรํฯ
๙. อนโคข มนุสโส โลเก,
โตสนาโปสนาทินา;
เตน โส มหคฆํ กมมํ,
กเร โลกหิตายุตํฯ
๑๐. วาเตน นปปกขชนต์,
นินนา เวฬุ กสา นพ้า;
ยถาวาตํ นคจจนต์,
ตถา จเร ชเน กทาฯ
๑๑. ปุโรโต จ ปจจโต เจ,
นิสสโย นตถิ ปสสโต;
อธิกํ วีริยํ โหติ,
อตตนาโถ ตทา ภเวฯ
๑๒. ขณํ อาขฬลํ สีโห,
ปาสาณสกลากุลํ;
ปโปปติ นขภงควา,
ผลวามุสิโก ภเวฯ
๑๓. มคคัมพฬหา ชนา อนธา,

อมคคา มคคสณฺญโน;
ตเถว ทุปฺปญฺญา มพฺพหา,
ตถตถํ นาว พุชฺฌเรฯ

๑๔. ปิยรูปํ วีรรูปํ,
ทวิธา รูปสมปทา,
นาริ อิจฺฉ ปิยรูปิ,
ปฺริสํ วีรรูปกํฯ

๑๕. ปชฺชนนฺติ หิ ขโขชตา,
ปกฺขจาลนกมฺมฺนา;
กฺสิตา สฺปิตา เนเต,
ตถา ชนาปี กมฺมิกาฯ

๑๖. กุมฺมสโงกจโมปมย ,
นิคฺคหฺมปี สํขเม;
ปตฺตกาเล ตํ นีติโณญ,
กณฺหสโปปว อฏฺฐเหฯ

๑๗. ภกฺขเสสํ นขาทนฺติ,
สีหา อุนฺนตเจตสา;
ปฺรปี นปฺณาเมนฺติ,
วฺจฺจิกามา ตถา จเรฯ

๑๘. น ว วโสส สมฺปโปนฺ,
ชีโณ ปฺราณหายโน;
นววเสส นวา เมตฺตา,
ภาวิตพฺพา หิเตสีนาฯ

๑๙. สนฺดาปยนฺติ กมฺยาปฺยภุขํ น โรคา,
ทุมฺมนฺตินํ กมฺปยนฺติ น นีติโทสา;
กํ สฺวี น มานยติ กํ น จ หนฺติ มจฺจุ,
กํ ถิกฺกตา น วิสยา ปรีปีพฺยณฺติฯ

(วสนฺตติลกาคาถาฯ)

๒๐. (ก) พฺยามมเตตฺน ทณฺเฑทฺน,
โยลฺมพฺย อทกํ มิเน;
อคมภีรํ คมภีรฺว,
อคาเช มณฺญิ คมภีรฺฯ

(ข)

ตถา มโนท สณฺญาณฺน,
อคาเช มณฺญิ ปณฺทิตํ;

สมาสมํ น ชานาติ,
พหุปปํ ติกขมนนฺตํ

๒๑. ทฏฺฐกเมม สงฺคมนฺติ,
เจกกเมม จ โน อธิ;
มจฺจุํ วหนฺติ สีสฺเสน,
เต มุพฺพิหา มุพฺพิหสงฺคมาฯ

๒๒. ทวิโร สงฺคโม โลก,
อุชฺโง กุฏฺโถ ภาเว;
อุชฺโงว ปสฺสเสโยย,
โนหฺยโยญฺญ สาขสงฺคโมฯ

เต อิมินา อุปาเยน สมคฺคา สโมมทมานา มหา ภิตฺติปิฏกฺคิกาย วสนฺติฯ (มโหสธชาตก
อฏฺฐกเถ)

๒๓. ยุถิกา ปุปฺผเต โนหิ,
สิญฺจิตาปิ ปุณฺณํ;
ปุปฺผเต สมฺปเตตฺตาเล,
เอวํ ธาเรถ วิริยํ

๒๔. ธนฺจฺจโย ธนฺเกชโป,
ทฺวิธา หิ ธนาภฺติ;
ธนฺจฺจเย นโย อตฺถิ,
ธนฺเกชปมฺหิ โน อธิฯ

๒๕. อมาตา ปิตฺรสํ วฑฺฒํ,
ชฺชุดการณฺจ จญฺจลํ;
นาลเปยฺย วิเสสญฺญ,
ยทิเจจฺจ สิทฺธิ มตฺตโนฯ

หฺลิตฺทฺทฺราคํ กปิจิตฺตํ,
ปฺริสํ ราชวิราคินํ;
เอทิสํ ตาต มาเสวิ,
นิมฺมนฺสสํปิ เจ สียาฯ

๒๖. คณา คณญฺญสุ คณา ภาวนฺติ,
เต นิคฺคณํ ปตฺวา ภาวนฺติ โทสา;
อาสาทยโตยา ปภาวนฺติ นโฆช,
สมฺพุทธฺมาสขฺช ภาวนฺตฺยเปยฺยาฯ

(อุปชาตคเถ)

๒๗. สิลารูปํ นิมฺมินฺนํ,
โกญฺญุตฺวาน ปุณฺณํ;

โกฏฐโกว ตถา พาลา,
สาธุ โอวชช นิมิตาฯ

จกณกยนิตลาคาถา

ลาลเน พหโว โทสา,
ดาฬเน พหโว คุณา;
ตสฺมา ปุตตญจ สิสฺสญจ,
ดาฬเย น จ ลาลเยฯ

๒๘. อตฺตสฺส หิ มิตฺตสฺส,
โย เจ โทสํ ปกาสเย;
โส หเว ปจฺจุปปนฺนสฺส,
โทสํ ภาเสติ ญายติฯ

๒๙. ลตาวีย เสวกา เต,
เย นิสฺสยํ ปลมฺพเร;
นิสฺสยสฺส วินาเสน,
ญมฺยํ เสนติ อนาถกาฯ

๓๐. โทสสิญฺเจคหิ วิขฺมโนต,
มานชฺูเรหิ อกฺกมํ;
ภยํ กโรติ โลกมฺหิ,
โคว พาโล วิหิสฺโสโกฯ

๓๑. อาโท อุปริ โลโกยํ,
อุชฺุเลขาย ติฏฺฐติ;
มุสาวาเตหิ ตํโลกํ,
นิปาเตสิ อนชฺุชฺวฯ

๓๒. สุขญํ กุมฺภกาเรน,
นารโห ปริญฺญชิตฺ;
ตถูปมาย เวเกชฺุชฺย,
สกมฺมปรกมฺมนิฯ

๓๓. อนนฺตรํสี สุโรปิ,
นสฺโสกฺกติ ชนํ ตมํ;
วิขฺมิตฺ รัสสิยา โลเก,
ตถา มทนโมหิตา;
นสฺโสกฺกนฺติ มทํ เกตฺวา,
ปญฺญาภาย ปภาสิตฺฯ

๓๔. เขทเวรํ ทลิตฺทมฺหิ,
โภคิมฺหิ โรคฺปทฺทวํ;
เทสฺสเวรญจ อาณิมฺหิ,
ปเสสฺส โลกสฺส เวริตฺฯ

๓๕. สลฺเทชน สฺโกเคน,
ชีวํ สฺทํ กเร นิขํ;
เสโณลฺลํ โส เตน ชีเวน,
เชคฺโคจณ มลชีวิโกฯ

๓๖. วชิรํ ปุพฺพราคานํ,
วิเสสํ โย นพฺพมฺมติ;
กถณฺหิ โส วิกกิเณยฺย,
กิเณยฺย วา ยถาตถํฯ

๓๗. กิปปิสิ โกปิ จิเนตตฺวา,
ปพฺพตํ เกตตํ มุสฺสํ;
อพฺลา ตนุมนฺตตฺตา,
จินฺตา หสฺยาว สํ มุธาฯ

๓๘. ชาตมตฺตํ น โย สตฺตํ,
โรคณฺจูปสมํ นเย;
มหาพโลปิ เตเนว,
วฺทฺธิปตฺวา ส หณฺญเตฯ

๓๙. สชีวมํสภเกขฺหิ ,
สทาสิฺหิ มุเขหิ โภ;
พิฬารพฺยคฺขสิฺหํ ,
นิหีนํ อเนกธา;
ติฏฺขานิ ขรฺวาทานิ,
มนุสฺसानํ มุขานิ เวฯ

๔๐. วิลฺลปฺปนฺตา วิธาวนฺติ,
สชีวฺวตฺติกมฺมฺนา;
ชนา เตน วิหณฺญนฺติ,
จรณฺติ ธมฺมเวมฺขฯ

๔๑. สลภํ โลกียํ โลเก,
สาสนิยํ ทลฺลภํ;
ทลฺลภํ ตํ วมณฺญโนต,
เอโส พาลตโม ภเวฯ

๔๒. โย ปตฺติถ อคฺยวาทํ,
โมหา ตํ อุปการิตํ;
อโณญฺโรรหิ ตทา วาทํ,
ทฺธิโย มพฺพิหมพฺพิโกฯ

๔๓. พยโคฆ อวฺรุทฺวิโทหิ ,
อกา ทญฺญานิ นินฺนทํ;

ตเถว สารุสเตถน,
วิโทธ พาลอ ปกุปปีโตฯ

๔๔. ปิวนติ โลหิตํ ทํสา,
อโนต ตเถทน มกขิกา;
พหิทธา ปริวาเรนติ,
ชนฺ เตน ทํสายเยฯ

๔๕. อธนสฺส ชโน อโปป,
สทฺธโมม อปปกาลิโน;
อปปโก เตน ยฺเยชยฺยุ,
ชนํ พหุํ ลเภตเวฯ